

Pamatnostādņu projekts ANO Konvencijas “Par personu ar invaliditāti tiesībām” īstenošanai 2013.-2019.gadam

Labklājības ministrijas
Sociālās iekļaušanas un
sociālā darba politikas
departaments
2012.gada 10.decembrī.

Vispārīgie jautājumi

- ar Labklājības ministrijas 2010.gada 1.marta rīkojumu izveidota darba grupa pamatnostādņu izstrādei;
- darba grupā iesaistītas nozaru ministrijas, sociālie partneri, Tiesībsarga birojs un biedrības, kas pārstāv personu ar invaliditāti intereses;
- notikušas 7 darba grupas sēdes;

Vispārīgie jautājumi II

- Termiņš pamatnostādņu iesniegšanai Ministru kabinetā – pagarināts līdz 2013.gada 1.jūlijam;
- Pamatnostādnes – vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments turpmākajiem 7 gadiem, kur noteikts personu ar invaliditāti vienlīdzīgu iespēju politikas virsmērķis, rīcības virzieni, to mērķi, politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji;
- Pamatnostādņu mērķis – īstenot pasākumus, lai personas ar invaliditāti bez diskriminācijas varētu pilnībā īstenot visas cilvēktiesības un pamatbrīvības.

Galvenie problēmjaucājumi

- vienlīdzība;
- līdzdalība;
- pieejamība;
- veselība;
- izglītība;
- nodarbinātība;
- sociālā aizsardzība u.c.;
- izpratnes veicināšana.

Vienlīdzība

- normatīvajos aktos nav pilnīgs diskriminācijas uz invaliditātes pamata aizliegums;
- visās politikās nepieciešams «iedzīvināt» vienlīdzīgu tiesību principu;
- nepieciešama visa veida speciālistu apmācība (sociālie dienesti, pedagogi, iesaistīto institūciju darbinieki).

Tiesiskā aizsardzība

- Rīcībspējas regulējums – grozījumi Civillikumā, Civilprocesa likumā un Bāriņtiesu likumā – spēkā ar 2013.gada 1.janvāri;
- Tiesiskais regulējums par atbalsta personas mehānismu personām ar invaliditāti, lai pilnveidotu rīcībspējas institūtu.

Līdzdalība I

- Līdzdalība visos sabiedrības procesos, īpaši lēmumu pieņemšanā jautājumā par personu ar invaliditāti tiesībām:

„Neko par mums bez mums”: līdzdalības princips ir Konvencijas pamatprincips - attiecībā uz jebkuru lēmumu, kas skar vai varētu skart personas ar invaliditāti, jāiesaista pašas personas ar invaliditāti, uzklusot viņu viedokli.

Līdzdalība II

- Pieejama informācija atbilstošos formātos (Braila raksts, audio formāts, surdotulkrojums, titrēšana utt.);
- Vēlēšanu pieejamība (vēlēšanu iecirkņu pieejamība, surdotulku nodrošinājums, informācija vieglā valodā utt.).

Līdzdalība III

- Publicētās literatūras pieejamība (cilvēkiem ar dzirdes un redzes traucējumiem, cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem);
- Iespēja piedalīties kultūras pasākumos (piemēram, Dziesmu un deju svētki), sporta pasākumos, kultūras iestāžu pieejamība u.c.;
- Masu mediju pieejamība;
- Tūrisma objektu pieejamība.

Pieejamība

- mērķis - ēkas, ielas, ietves, transports, kultūras, izglītības un atpūtas objekti - pieejami personām ar invaliditāti;
- universālā dizaina principa īstenošana;
- valsts un pašvaldības iestāžu sniegto pakalpojumu pieejamības nodrošināšanu – pieteikšanās/ informācija e-vidē, elastīgi darba laiki.

Veselība

- Ārstniecības iestāžu un pakalpojumu pieejamība (t.sk. saprotama informācija ārstniecības procesā);
- Rehabilitācijas pieejamība;
- Informācijas trūkums par attiecīgajiem pakalpojumiem;
- Problēmas psihiatrijas jomā (bērni tiek ievietoti psihoneiroloģiskajās slimnīcās kopā ar pieaugušajiem).

Izglītība

- pirmskolas izglītības pieejamība;
- iekļaujošas izglītības attīstība (skolu infrastruktūra – pieejamības nodrošināšana);
- personu ar garīga rakstura traucējumiem izglītošana atbilstoši viņu spējām, nepietiekamas profesionālās izglītības iespējas personām ar garīga rakstura traucējumiem, nav sasaistes ar darba tirgus pieprasījumu;
- augstākās izglītības pieejamība.

Nodarbinātība

- nav aizsardzības mehānisma personu ar invaliditāti ilgstošai nodarbinātībai, darbs tiek uzteikts ātrāk nekā personām bez invaliditātes;
- personām ar garīga rakstura traucējumiem, tostarp tām, kuras dzīvo sociālās aprūpes centros ir ierobežotas iespējas vai nav iespēju iekļauties aktīvā darba tirgū;
- nav atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, kā arī pašnodarbināto darbā;
- nepietiekams subsidēto darba vietu skaits personām ar invaliditāti

Nodarbinātība II

- nav atbalsta programmu nodarbinātībā personām ar smagu invaliditāti vai garīga rakstura traucējumiem, kuri nevar strādāt atvērtā darba tirgū;
- nav pieejami sociālie uzņēmumi vai tiem līdzīgi pasākumi, nav normatīvais regulējums šādu pasākumu attīstībai.

Nodarbinātība III

- nav motivējošu, atbalstošu pasākumu darba devējiem kuri nodarbina personas ar invaliditāti;
- nepieciešams ar nodokļiem un valsts pasūtījumiem atbalstīt speciālās darbnīcas (nodokļi, valsts, pašvaldības pasūtījums);
- nav arodbiedrības, kas pārstāvētu personu ar invaliditāti intereses darba tiesiskajās attiecībās
- darba vietu trūkums jauniešiem ar invaliditāti

Sociālā aizsardzība

- nodrošināt iespējas personai dzīvot neatkarīgu dzīvi sabiedrībā (deinstucionalizācija, alternatīvas aprūpes iespēju attīstīšana pašvaldībā, jaunu pakalpojumu ieviešana);
- materiālais atbalsts (pabalsta apmēru pārskatīšana);
- komunikācijas barjera starp sociālā dienesta darbiniekiem (personas ar dzirdes traucējumiem, ar graīga rakstura traucējumiem);

Sociālā aizsardzība II

- personu ģimenes locekļu apmācība (nedzirdīga bērna dzirdīgu vecāku apmācība, bērna ar kustību traucējumiem vecāku apmācība, ar garīga rakstura traucējumiem, redzes traucējumiem utt.);
- nepietiekošs atbalsts ģimenēm, kuras audzina bērnu ar invaliditāti;
- netiek nodrošināta mājokļu programma personām ar invaliditāti u.c.

Paldies par uzmanību!

